

Reactie op: Terreinbeheerders en roofvogels

Hanneke Sevink & Rob G. Bijlsma

De heer De Bijl neemt het naar aanleiding van het Voorwoord uit de Takkeling 21 (3) 2013 op voor de terreinbeheerders die door de WRN (Hanneke Sevink) op de vingers worden getikt. Op een aantal punten uit zijn ingezonden brief willen wij graag reageren.

Om te beginnen beweert De Bijl dat: “het wel heel gemakkelijk is om alleen maar vanuit het blikveld van de roofvogelliefhebber naar natuur (-ontwikkeling) te kijken. Er spelen ook belangen voor andere diersoorten of zelfs plantensoorten... En soms wordt er bos gekapt om de heide te versterken.”

De WRN kijkt vanzelfsprekend vanuit de invalshoek van roofvogels naar het beheer. Wij komen op voor de belangen van roofvogels, maar wij vinden alle flora en fauna even belangrijk. Wanneer De Bijl spreekt over het kappen van bos ten faveure van heide, dan betreft dit geen regulier bosbeheer (dat is waar de gedragscode betrekking op heeft), maar omvorming. In de Gedragscode staat: “Wanneer sprake is van kaalkap die is gericht op omvorming naar een andere functie ('ruimtelijke ontwikkeling') kan deze gedragscode dus niet worden toegepast en is in beginsel een ontheffing nodig.”

De Bijl vindt eigenlijk dat wij, de WRN, te streng zijn voor de terreineigenaren die de fout zijn ingegaan. Wij roepen op bij overtredingen van de gedragscode het RMT in te schakelen. De Bijl is van mening dat er door de WRN genuanceerder naar deze situaties, “waarin terreineigenaren niet goed opgelet hebben”, moet worden gekeken. “We moeten kijken naar de praktijk van alledag.” Daarin speelt volgens De Bijl houtopbrengst geen leidende factor, natuur wel. Voor hem betekent dat: “Een deel van het bosperceel dun ik stevig en een ander deel laat ik met rust.” Maar weet De Bijl voor welk deel van de terreineigenaren geldt dat ‘natuur’ belangrijker is dan houtopbrengst en dat zij hun beheer daarop aanpassen?

Op dit punt verschillen De Bijl en de WRN van inzicht. Vanzelfsprekend geloven wij hem wanneer hij zegt dat (voor hem) natuur boven houtopbrengst gaat en dat hij zijn beheer daarop baseert. Wij weten echter vanuit onze ervaring dat het er in veel gevallen anders aan toegaat, óók als de beheerder van goede wil is. Er zijn gebieden (tegenwoordig vaker dan vroeger) waar over een groot oppervlak alle douglaspercelen of een groot deel van die percelen tegen de vlakte gaan. Daarbij is houtopbrengst de leidende gedachte (Staatsbosbeheer), soms vermomd onder de idee dat exoten in een bos geen plek dienen te hebben. De regel: ‘1/3 plat, 1/3 dunnen en 1/3 ongemoeid laten’ wordt niet overal gehanteerd.

Dat is echter niet ons belangrijkste bezwaar in deze discussie. Het gaat namelijk om de problemen die ontstaan door ontbrekende of gebrekkige inventarisaties, waardoor onder meer roofvogelhorsten worden verstoord en nesten mislukken. Er is in deze

gevallen geen sprake van roofvogelvervolging maar van het overtreden van de wet, omdat de terreineigenaar verantwoordelijk is voor een goede inventarisatie uitmondend in een ingevulde checklijst. Of de eigenaar daarin geïnteresseerd is of niet, is niet relevant: het is een wettelijk verplicht onderdeel van het werk behorend bij bosbeheer.

De Bijl legt uit hoe hij zelf te werk gaat voordat er wordt geveld. Hierbij maakt hij ongewild inzichtelijk waar de problemen zitten. Hij gaat geheel te goeder trouw uit van eigen regels. Mari hanteert de regel dat anderhalf keer de boomhoogte als afstand van het nest moet worden bewaard (de wet schrijft minimaal 50 meter voor; dat kán anderhalf maal boomhoogte zijn, maar dat hoeft niet per se). Hij beschrijft hoe makkelijk of moeilijk het is om (roofvogel-)horsten te vinden, waarbij Havik en Buizerd makkelijk zouden zijn en Sperwer en Boomvalk veel moeilijker. Dan kun je het de terreineigenaar niet kwalijk nemen als hij die nesten niet kan vinden. Maar daar gaat het nou precies om! De Gedragscode Bosbeheer schrijft voor dat deze broedgevallen wél moeten worden gelokaliseerd. De inventarisatie moet worden uitgevoerd ‘door een ecologisch deskundige. Dit is iemand die ter zake aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie doordat hij of zij.....’. Zie de Gedragscode, die vervolgens een opsomming geeft wie daarvoor in aanmerking komen. De bedoeling is dat de inventarisatie wordt uitgevoerd door een persoon die in staat is de broedgevallen van *alle vogels* op te sporen. Niet alleen de makkelijk te lokaliseren vogels, alle vogels! De Bijl gaat verder: ‘Vergis je niet, de huidige boswachters en natuurbeheerders zitten vaker achter de computer dan in het bos.’ Dat is zonder twijfel waar; wij komen boswachters en beheerders zelden of nooit tegen tijdens ons intensieve veldwerk in zeer uiteenlopende terreinen van diverse grote organisaties. Het klinkt als een excuus, maar dat kan het niet zijn. Als de terreineigenaar het op zich neemt om zelf als ‘ecologisch deskundige’ alle broedvogels te inventariseren, dan moet hij dat ook kunnen. Anders krijg je een grijs gebied waar ieder naar eigen kunnen een wel of niet een betrouwbare kartering aflevert.

In deze dialoog wordt duidelijk waar de twee grote manco’s zitten in het hanteren van de Gedragscode:

- er wordt verondersteld dat iedereen de wet kent, en dus ook de Flora- en Faunawet en de Gedragscode Bosbeheer, en dat iedereen weet hoe deze te hanteren. De indruk van de WRN is dat weinig beheerders – en daar zijn ze niet de enigen in, want zelfs politiemensen en BOA’s geven grif toe dat ze de betreffende wetten en aanpassingen op die wetten óók niet geheel kennen/snappen – de ins en outs van deze bureaucratische moloch onder de knie hebben. Dat verklaart misschien waarom zoveel vogelnesten tijdens het vellen in de broedtijd om zeep worden geholpen, óók door organisaties en beheerders die het hart op de goede plek hebben en voor hun gevoel adequate bescherming regelen.
- En dat brengt ons bij het tweede manco: de ‘ecologisch deskundige’. Als je bedenkt dat zelfs doorgewinterde roofvogelaars als ondergetekenden bizar veel tijd in het veld doorbrengen en dan nóg niet alle nesten van roofvogels hebben gevonden¹, wordt misschien duidelijk waarom wij altijd al hebben aangedrongen op een totaal

kap- en uitrijverbod in de broedtijd (maart tot en met augustus). De meeste boswachters en vogelaars, en zeker de medewerkers van ecologische adviesbureau's, zijn te enen male ongeschikt om een betrouwbare kartering van roofvogelnesten uit te voeren. Onvoldoende kennis, onvoldoende tijd ter beschikking, wat dan ook, het resultaat is vaak bedroevend, een enkele uitzondering daargelaten. Dat is ze niet kwalijk te nemen, want het is ook bar moeilijk tot soms onmogelijk (ook Buizerds, bijvoorbeeld, zijn lastig te vinden, en in gebieden met voedselschaarste weten zelfs Haviken zich aan de aandacht te onttrekken; die zouden wij dan niet graag onder de makkelijke soorten willen rubriceren).²

Wij geloven direct dat veel terreineigenaren te goeder trouw zijn en naar eer en geweten hun werk in het bos uitvoeren. Dat is wat anders dan dat het altijd – of zelfs maar vaak - goed gaat.

Voormalige broedplaats van Wespendif, Boswachterij Smilde, 30 april 2013 (Rob Bijlsma). Van het oorspronkelijke fijnsparvak is een miniem plukje uitgespaard, ongeschikt voor wat dan ook. Zo zijn vele 100-en ha bos in deze boswachterij 'omgevormd' ten faveure van de biodiversiteit. Een effectieve manier om van je roofvogels (en vele andere soorten) af te komen.

1 De meeste Wespendifen en Boomvalken worden bijvoorbeeld pas aan het eind van het broedseizoen gevonden; daarvoor lukt het vaak niet, ondanks een grote investering in tijd.

2 Over de frustraties die oude rotten in het roofvogelvak ondervinden bij het opsporen van Wespendifen of Boomvalken zijn boeken te vullen.

De Bijl vindt dat in deze kwestie een mooie taak ligt weggelegd voor de vrijwilligers van de WRN. Die kunnen met hun kennis immers de terreineigenaren ondersteunen door nesten door te geven. Dat gebeurt dan ook op grote schaal, overigens ook dan niet altijd met het gewenste resultaat (een beschermd nest, of voorkomen dat een nestboom wordt omgekapt). Bij dat alles blijft de verantwoordelijkheid voor een goede inventarisatie bij de terreineigenaar liggen en niet bij de vrijwilliger, WRN of ingeschakelde deskundige. Al te vaak maken we mee dat een halfslachtig middagje in het bos³ wordt opgevoerd als een kartering die leidend is voor het daaropvolgende zaaggeweld.

Voor ons, de WRN, gaat het niet om een keus tussen samenwerken of wantrouwen, maar om de keus voor een degelijke aanpak bij het inventariseren zodat alle roofvogelhorsten jaarrond worden beschermd. Liefst zien wij dat er echt voor natuur wordt gekozen en dat er niet in de broedtijd wordt gevelde, opdat planten en dieren zich ongestoord kunnen voortplanten. Bij natuurbeschermingsorganisaties zou dat vanzelfsprekend moeten zijn, bij organisaties met andere belangen is daar een wettelijk kader voor gemaakt. Precies met het doel dat ons ook voor ogen staat: bescherming. En voor wie daaraan mocht twijfelen: het gaat ook vaak goed, zowel in de samenwerking als bij de uitvoering in het veld.

Adressen:

HS, Einder 31, 3742 ZG Baarn, hannekesevink@freeler.nl

RGB, Doldersummerweg 1, 7983 LD Wapse, rob.bijlsma@planet.nl

Jonge Havik op prooi (Tekening: Jan Brinkgreve). *Juvenile Goshawk with prey.*

³ Bij betaalde opdrachten wordt er zelden meer tijd aan gespendeerd, een kwestie van geld.